
SABATAJ'IN ARKA PLANI

Hülagu VEKİLOĞLU

“bir kitap okudum ve bütün hayatım değişti..”
Orhan Pamuk, *Yeni Hayat*

*“Tahir Efendi bana kelp demiş,
İlfitatı bu sözce zahirdir.
Maliki mezhebim zira,
İtikadımca kelp tahirdir.”*
Ziya Paşa

Fazlasıyla sıkıntılı ve yoğun günler geçiriyoruz. Milli Mücadelenin verildiği yıllardaki içine düştüğümüz yoksulluk ve yoksunluktan eser kalmamış, dahası o günlerin yoksullukları ve yoksunlukları unutulmuş. Sanki seksen yıl önce, şimdiki gibi 'bir eli yağda, bir eli balda' bir vaziyette kurduk bu Cumhuriyeti. Daha kötüsü, savaştan çıkmış, habire toprak kaybetmekten yalnızca fiziki değil psikolojik coğrafyası da şaşırmış, ki yüz yıl boyunca 'hasta adam' nitelemesiyle ölümü beklenen bir imparatorluğun arkasından yeni bir rejim oluşturmanın güçlükleri de bilinmiyor bu günlerde.

Ama ortada bir gerçek var: o da Doğu toplumları içerisinde oluşturulabilmiş nadide bir ulus devlet. Ama zaman değişiyor ya, ulus devlet olmanın bile ne denli büyük bir nimet olduğu da unutulmuş. Hatta 'postmodern zamanlar' yaftası altında, ulus devlet önemsiz görülmeye çalışılıyor. On yıllardır ulusun bölünmez bütünlüğü adına gösterilen hassasiyet, bu yolda verilen çabalar da bazılarıncı 'burun kıvrılarak' küçümsenmek yoluna gidiliyor. Buna karşı duracak, 'milletin makus talihinin' azdığı dönemlerde dimdik ayakta duracak bir karşı güç oluşumuna da izin verilmiyor.

'Düvel-i Muazzama' yeniden işbaşında. Bu ke-re acılı ve geride ölümler ve yaralılar bırakmış topyekün bir savaş yok ortalıklarda. Ama daha tehlikesi var. Psikolojik bir savaş sürdürülüyor. Saldırıları ulusun bilinçaltına doğru yöneltilmiş

durumda. Rasyonel süreçlerin sonu geldiği iddialarıyla irrasyonel yollar deneniyor ve komplolar üretiliyor. Hem de her geçen gün daha çok sayıda komplo gazete sayfalarında, televizyon ekranlarında ve havada uçuşuyor. Toplumun sağlıklı kalması gereken hafızası karıştırılıyor, bilinçaltındaki korkuları yukarılara çıkartılmaya çalışılıyor. Ne de olsa, kale içerilerden fethedilir. Toplumun içine girip bir şeytanı uyandırdığımızda, içerilerde çöreklenmiş korkularını azdırdığımızda; kaslarındaki gücünü de yarı yarıya azaltmış oluyorsunuz. Sonra teslim-i silah ettirmesi kolay. Bugünlerde toplumumuzun üzerinde böyle şüphe tohumları eken odakların çalışmaları alabildiğine artmış görünüyor. Mevcut Cumhuriyetin kurucu kadroları üzerinde 'at çamuru tutmazsa lekesi kalır' yaklaşımıyla, büyük bir karalama kampanyası yürütülüyor.

Geçenlerde uzun süredir ziyaret etmediğim bir dostuma gittiğimde, daha 'ben iyiyim-sen nasılsın' demeye kalmadan, 'nedir bu dönmelerden çektiğimiz' diye bombasını patlatı verdi. Şaşırılmışım. Dönmelikle ne ilgisi olduğunu sorduğumda, son günlerde okuduğu bir kitaptan bahsetti. Sabataistleri anlatıyormuş. Çok etkilenmiş ve inandığı birçok şeye olan güvenini yitirme noktasına gelmiş. Dostum bunları söylerken, kitaplığının çıkıntısı üzerinde Mustafa Kemal'in arkadaşlarıyla çekilmiş siyah beyaz bir resmi sade çerçevesi içinden sanki bize bakıyor gibiydi. Dostum mantıklı, rasyonel ve dünya olaylarını bir düzen içerisinde yo-

rumlayabilecek nitelikte bir insandı, ama okuduğu o kitap her şeyi allak bullak etmişti işte. İnandığı değerlere olan inancını yitirme noktasına gelmişti. Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda neler olmuştu ve kim kimdi, bilmediğini ve yeni yeni öğrendiğini düşünüyordu. Aldatılmışlık hissi benliğini sarmıştı. Hatta çerçeveleriyle resimleri atmak ve 'kurtulmak' istemişti ama kıyamamıştı. 'Ne oluyordu bu dünyaya böyle?' Ben de şaşırılmışım onun bu haline, ama ona da bazı şeyleri anlatmıştım ve konuşmaya başladık:

Şunu sormalıyız en başta: Sabataist denilen, dönme denilen bu insanlar, bu ülkeye yeni mi geldiler? İmalı imalı konuşanların açıkça söylemek isteyip de bir türlü diyemedikleri üzere, bu ülkede yeniden bir devlet düzeni inşa eden o insanlar, daha düne kadar 'normal' diler de, yeni mi fark ettik onların da dönme olduğunu? Yahut başka bir plan, bir komploya kurban edilmek mi isteniyoruz? Birileri 'bulanık"suda balık avlamak' mı istiyorlar ve bunu da bir heyulanın üzerinden yapmaya çalışıyorlar? Öncelikle bu soruları kendimize sormamız gerektiğine inanıyorum. Bu soruları kendimize sorduğumuzda yaşadıklarımızdan, okuduklarımızdan mülhem, karşımıza bazı garip çakışma durumları çıkıyor.

Küreselcilik; Amerikan yayılmacılığı üzerine inşa edilmiş, kapitalizmin kendini küresel bazda ifade etmesi, artık daralan kıt kaynaklara ve pazar olanaklarına ulaşabilmesi projesinin kısaltılmış adı. Tüm dünya küresel bir yayılma alanı. Bunun yapılabilmesinin değişik ve yeni araçları var. Bu araçlar oldukça sinsî bir biçimde gündelik yaşamımıza sokuluveren cinsten şeyler. Tükettiğiniz hemen her şeyin içine, kıyısına köşesine sıkıştırılmış bir biçimde evinize ve yaşamınıza sızabiliyorlar. Bir süre sonra da alışkanlık yapıyorlar ve sanki onlarsız olunamazmış bir algı biçimini benimsetiveriyorlar. Sonra..? sonrası, bu yaşamımıza giren araçların zorunlu kıldığı bir ideolojisizlik ideolojisini kabullenmeye başlıyoruz. Konformist bir dünya algısı, bu kere ona uygun bir siyasal algıyı da getirmeye başlıyor. Bu rahatlık uğruna, bir dönem öncesinde uğruna çarpıştığımız değerler küçük görülmeye başlanıyor. Hatta sıkıcı bir kalıp gibi duruyorlar.

İşte ulus devlet bu varoluş biçimlerinin başını çekiyor. Ulus devletler, modern bir dünya algısı çerçevesinde toplulukların kendilerini bir çatı al-

tında ifade etmelerini sağlamış en önemli kavram. Topluluklar bir kısım yetkilerini bir merkezi yönetime devretmekle, daha barış içinde ve işbölümünün getirdiği bir kolay yaşamı olanaklı kılmışlar. Ulus devletin bu anlamda yığıştırdığı bir sinerji söz konusu. Ama bu sinerji, kurulmak istenen 'yeni dünya düzeni'nin çarklarını zorluyor. Bu yeni düzende, ulus devletler gibi, kendi kendine yeten sinerjik yapılara ihtiyaç yok. Bu yeni yapıda, bir dünya devleti var ve bu fiktif devlet dışındaki diğer yapıların güçsüzlüğü, mevcut 'devletin' gücünü oluşturuyor. Kısacası bu yeni bir Ortaçağ.

Peki bu gelişmeler karşısında konumu nedir? Bir 'demir leblebi' cinsten değil. Federatif yapıların devlet, belki de dünyadaki en güçlü Türkiye Ulus Devletinin elbette. Yenilip yutulur karşısında güçlü bir ulus devlet. Peki bu ulus"devlet, uygarlıkların beşiği konumundaki, üstelik gerek jeopolitik ve gerekse ekonomik açıdan çapraz yollar üzerinde olan Anadolu üzerinde kalmaya devam ederse, o zaman küreselleşme yoluna devam edebilir mi? Hayır. O zaman yapılacak tek bir şey var: Bu ulus devleti parçalamak!.. peki bu hangi yolla yapılabilir? Güçlü bir Ordunun varlığı, birçok iç duruma dışarıdan müdahaleyi neredeyse imkansız hale getirmişse, en kolay yol içeriden ve Cumhuriyetin temellerine saldırmak suretiyle olabilir. Bu kadar basit.

Cumhuriyetin kurucu babaları için 'bunlar zaten ulusal bağımsızlığı kazandırmış berbat adamlardır' denilerek kamuoyu oluşturulamayacağına göre, geriye bir yol kalıyor. O da bu insanları, toplumun nezdinde tu-kaka edilerek kötülenmiş ve niteliği hakkında sağlıklı bilgilerin olmadığı bir kısım kesimlere intisap ederek kötülemek. Basit ve kolay bir yol. Bu ülke, Müslüman'ıyla, Yahudisiyle, Hristiyanıyla, dönme-yeni ve dönmesiyle, iyisi ve kötüsüyle bir bütün halinde yaşaya gelmiş bir bütünlük arz ediyor. Şu son üç beş yıla kadar sorun oluşturmayan bu birliktelik artık sorun mu oluşturmaya başladı? Ya da birileri bu birlikteliğin biterek ülkenin bölük pörçük, paramparça olmasından bir çıkar sağlamayı mı düşünüyorlar? Tarihin derinliklerinde aranan, yaşayıp ölmüş bazı insanların genetik durumları değil, satranç tahtasında yapılmak istenilen bir hamlenin ayak sesleri... Bu ülkenin insanı neye kapılıp gitmesi istendiğini artık görmeli.

